

Konjunkturbarometer Q4 2024

Tullhot skapar osäkerhet

Svensk kemirelaterad industri avslutade 2024 med fortsatt svag export, pressad lönsamhet och ökande energikostnader. Prognosen för Q1 2025 är splittrad, med vissa ljusglimtar inom plast- och kemiindustrin, medan läkemedelssektorn ser vikande volymer. Samtidigt skapar osäkerheten kring USA:s handelspolitik, med potentiella tullar, nya risker för industrins globala värdekedjor.

Som väntat innebar kvartal 4 inte något tydligt trendbrott i jämförelsen med ett överlag trevande 2024 för den kemirelaterade industriproduktionen. Vid ingången på kvartalet var förväntningarna lågt ställda (index 90 där 100 motsvarar oförändrad utveckling i årstakt) bland medlemsföretagen inom delbranscherna plast- och gummi-, kemi- och läkemedelsindustri samt raffinaderi. Utfallet blev

dock något svagare än prognosen indikerade (index 84). Det märktes också i att en klart högre andel företag överraskades av ett mer negativt utfall (24 procent) jämfört med andelen som upplevde en starkare (6 procent) produktion än förväntat i kvartalet.

Uppbrutet på delbransch visar det sig att läkemedelsindustrin, kemiindustrin och raffinaderier tappade i volym på sina exportmarknader under

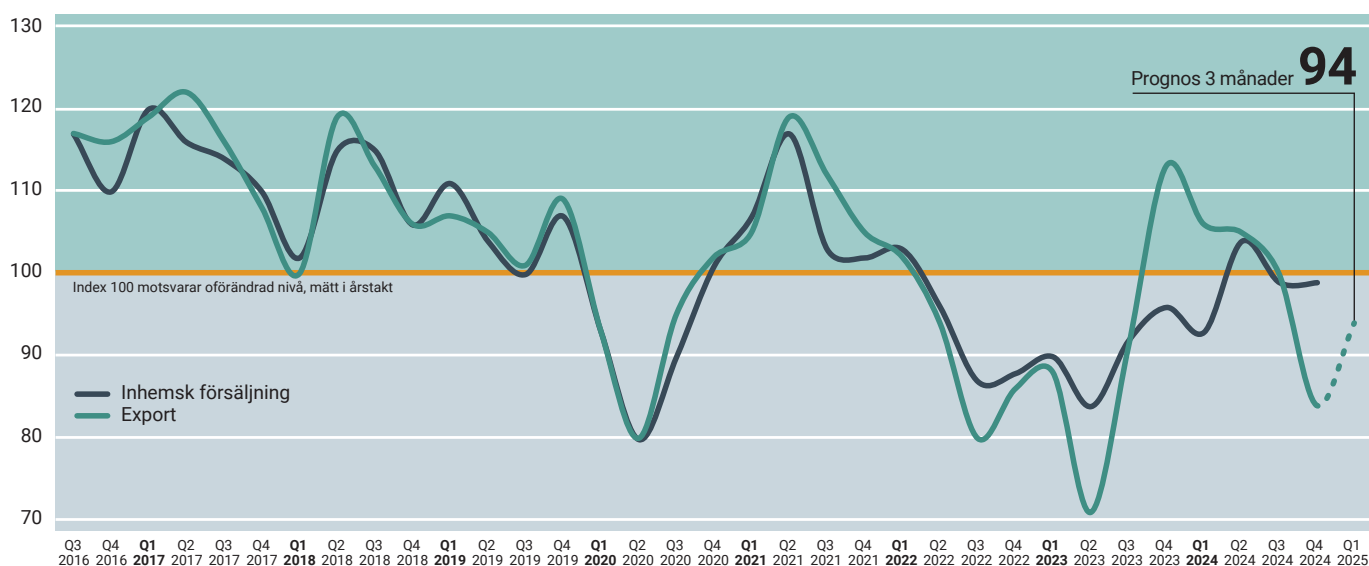
kvartalet, medan plast- och gummiindustri ändå lyckades öka sina volymer något.

Ingen dramatik på kostnadssidan

På företagens kostnadssida erbjöd kvartalet ingen dramatik åt något håll. Kostnaderna var oförändrade i centrala delar, bland annat kostnader för råvaror och insatsvaror samt

Bild 1. Ikem-index för perioden Q3 2016–Q4 2024 över inhemsk försäljning samt export.

Volym i årstakt. Indexvärden under 100 markerar avmattning (kontraktion). Källa: IKEM

transporter. Energikostnaderna ökade däremot förhållandevis tydligt för läkemedelsindustrin, kemiindustrin och raffinaderier.

På en osäker marknad med delvis minskande volymer är inte förutsättningarna de bästa för lönsamhetsförstärkning. Kemiindustrin och raffinaderierna utmärker sig särskilt med en vikande lönsamhet (rörelsemarginal, årstakt) under perioden.

Tre svaga år

Sammanfattningsvis innebar 2024 för svensk kemirelaterad industri ett år av stagnerande till svagt stigande produktionsvolymer. Adderas de två föregående åren har vi nu tre svaga tillväxtår bakom oss, vilket handel-sevis sammanfaller med Rysslands invasion av Ukraina.

En utblick på den inre marknaden de senaste tre åren (Eurozonen) inom motsvarande industrigrenar visar på en likaledes svag utveckling också där, inte minst Tyskland är ett sänke inom Eurozonen.

För läkemedelsindustrin var förvisso 2022 och första halvan av 2023 en stark tillväxtperiod. Sedan dess har utvecklingen inom Eurozonen varit klart försiktigare. För kemi-, plast- och gummiindustri har produktionstrenden däremot varit negativ under hela den gångna treårsperioden.

Svensk plast- och gummiindustri har med samma redovisningsgrund utvecklats nästan identiskt med plast- och gummiindustrin inom eurozonen (se bild 4). Den offentliga statistiken för svensk del slår samman kemi och läkemedel varför en direkt jämförelse med eurozonen inte är möjlig att göra.

Prognosen pekar i bägge riktningar

Prognosen företagen lämnar för innevarande kvartal, Q1 2025, är på totalen negativ vad gäller produktionen. Bakom den siffran döljer sig dock divergerande prognoser där plast-, gummi- och kemiindustri

Bild 2. I förhållande till företagets produktionsprognoser från tredje kvartalet, hur slutade fjärde kvartalet? Källa: IKEM

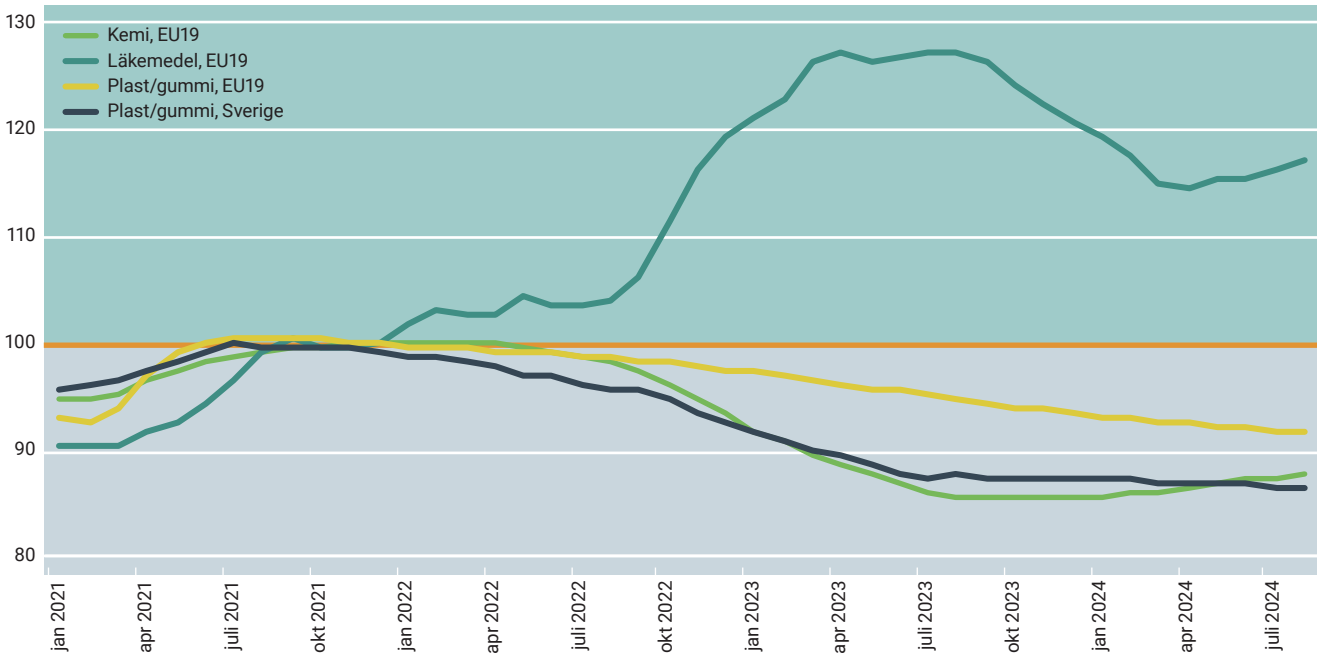
	Plast/gummi	Läkemedel	Kemi/raff	Totalt
Mycket bättre	0%	0%	0%	0%
Bättre	15%	3%	7%	6%
I linje med prognos	61%	96%	39%	69%
Sämre	22%	0%	54%	24%
Mycket sämre	2%	0%	0%	0%

Bild 3. IKEM-index uppbruten på delbransch.

Q4 2024. Index 100 motsvarar neutral utveckling, årstakt. Värden under 100 representerar en minskning. Maxvärde 150, minvärde 50. Källa: IKEM

	Inhemska leveranser, volym	Leveranser till exportmarknaden, volym	Antal anställda	Investeringar	Kostnaden för rå/satsvara	Kostnad för energiförbrukning (el/gas)	Kostnad för transporter	Företagets lönsamhet (EBIT-marginal)
Plast/gummi	94	104	110	113	91	94	101	111
Läkemedel	100	77	76	100	101	124	100	100
Kemi/raff	100	88	105	114	101	113	100	87
IKEM totalt	99	84	92	107	100	116	100	96

Bild 4. Produktionen inom kemi-, läkemedel- och plast/gummiindustrin i Eurozonen. Motsvarande data för svensk plast/gummiindustri. Rullande 12 månaders index. 2021=100. Källa: Macrobond

samt raffinaderi räknar med en viss volymökning samtidigt som läkemedelsindustrin spår markant vikande volymer.

Det som utmärker sig i prognosen för Q1 är framför allt prognosen för energikostnaderna inom kemiindustrin, raffinaderierna och läkemedelsindustrin, vilket därmed är en fortsättning på tydligt stigande energikostnader i från Q4.

Trumptider = osäkerhetstider

Det har inte undgått någon att den globala ekonomin under Trumps administration nu går in en period av osäkerhet, där mer eller mindre dagliga utspel får återverkningar på de globala finansmarknaderna liksom den reala ekonomin. Ur ett europeiskt perspektiv är det ett klart bekymmer att världens ledande ekonomiska stormakt sluter sig från omvärlden och där västallierade länder målas ut som parasiterande.

Den samlade EU-ekonomin, som nu lägger två svaga tillväxtår (BNP) bakom sig, uppskattas av ledande prognosinstitut såsom IMF och OECD endast gå från snigelfart 2024 till krypfart under 2025.

IMF skrev i sin januariprognos ned en redan försiktig prognos för Eurozonen 2025 från 1,2 procent (oktober) till 1,0 procent. För Tyskland skrevs prognosen ned från 0,8 procent till 0,3. Så här långt kommet in i 2025 går det utan tvekan att slå fast att dimman över EU-konjunkturen ligger fortsatt tät och att den amerikanska MAGA-politiken inte bidrar till att den skingras i första taget.

Bild 5. Mätt i årstakt, hur ser företagets prognos ut för de kommande 3 månaderna avseende produktionen (volym), antal anställda och inköpspriser?

Index 100 motsvarar oförändrad nivå. Maxvärde 150. Källa: IKEM

	Produktion (volym)	Antal anställda	Priser på energi (gas/el)	Priser på rå-/insatsvara
Plast/gummi	113	102	103	109
Läkemedel	76	76	124	100
Kemi/raff	108	102	112	117
Totalt	94	90	116	108

Bild 6. Hur ser ni på den väntade konjunkturåterhämtningen utifrån ert företagsperspektiv? Återhämtningen för vår del: Källa: IKEM

	Plast/gummi	Läkemedel	Kemi/raff	Totalt
Har redan påbörjats	15%	0%	28%	13%
Börjar märkas under första kvartalet 2025	1%	0%	5%	2%
Börjar märkas under andra kvartalet 2025	9%	0%	1%	2%
Börjar märkas andra halvåret 2025	57%	96%	26%	63%
Vi tror inte på någon konjunkturvändning under 2025	15%	0%	2%	3%
Inget av ovanstående: Vi har inte haft någon "lågkonjunktur"	1%	4%	22%	11%
Vet ej	1%	0%	15%	6%

För svenskt vidkommande är den tyska ekonomins stagnation ett alltmer påtagligt problem. Det är tydligt att den konjunkturvändning som det breda (svenska) ekonomkollektivet såg framför sig skulle märkas redan för ett år sedan fortsatt är satt på paus.

Att den europeiska konjunkturen har stagnerat märks för en stor andel av IKEM:s medlemsföretag. Drygt

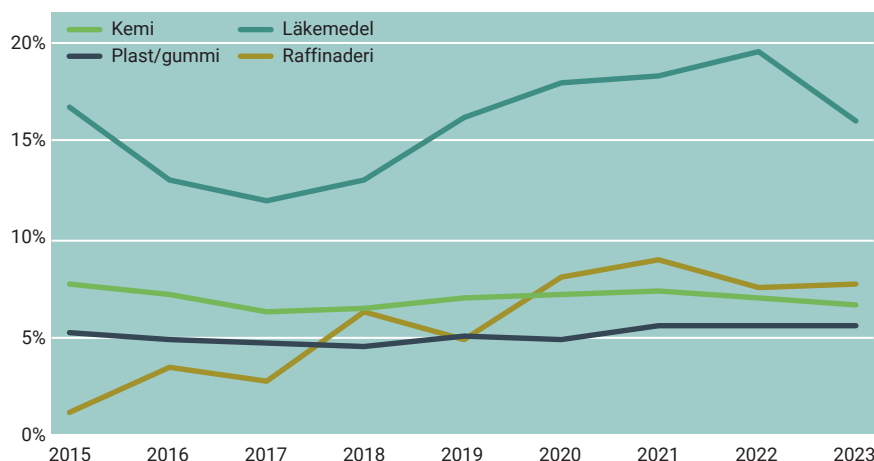
6 av 10 företag räknar med en konjunkturåterhämtning tidigast under andra halvåret 2025. Bryter man upp branscherna framstår kemiindustrin och raffinaderierna som de branscher med den internt mest splittrade bilden av var i konjunkturcykeln de befinner sig.

En fjärdedel av företagen anger att de redan märkt av en konjunkturvändning och en nästan lika stor andel anger att de inte alls märkt av någon lågkonjunktur. En dryg fjärdedel däremot räknar med en vändning av konjunkturen under andra halvåret. En betydande andel svarar också att de inte vet när vändningen kommer. Inom de övriga delbranscherna är slagsidan mot en uppskjuten konjunkturvändning betydligt tydligare.

Så påverkar nya handelstullar

Trump's hot om införande av ytterligare importtullar mot olika handelspartners har nu delvis förverkligats. Den amerikanska Kinaimporten påfördes 10 procentiga tullar med effekt från den 4 februari (redan innan detta har USA mycket höga importtullar från

Bild 7. USA:s andel av exporten inom IKEM:s olika delbranscher. Källa: SCB

Kina på en olika rad varukategorier).

Införandet av 25 procentiga straff-tullar mot Kanada och Mexiko är satt på paus under februari efter att bägge länderna gjort vissa eftergifter vad gäller gränskontroller. Är det begynnelsen på ett globalt handelskrig vi bevittnar? Några vinnare blir svåra att utse.

För IKEM:s medlemmar är den direkta handeln med USA förhållandevis stor. På totalen gick cirka 10 procent av företagets export till USA 2023, vilket i sin tur representerade en fjärdedel av den samlade svenska varuexporten till USA 2023.

På delbranschnivå hade läkeme-

delsindustrin den största exportandelen. 2023 gick 16 procent av svensk läkemedelsexport till USA, medan övriga delbranscher noterade exportandelar i intervall om 6-8 procent.

Det är självfallet ingen liten sak för företagen att en så pass stor marknad som USA står i begrepp att införa importtullar på 10-20 procent på varor från EU.

De direkta effekterna av nya amerikanska handelshinder förväntas påverka plast-, gummi- och kemiindustrin samt raffinaderierna negativt. Införandet av tullar i USA mot olika handelspartners ändrar tvärt spelreglerna i den globala handeln och leder

till motåtgärder från drabbade länder.

Hela "industriella ekosystem" drabbas när handels- och produktionsflöden rubbas. Etablerade handelsflöden behöver söka sig nya vägar, samtidigt som lagen om komparativa fördelar mellan länder sätts ur spel. 76 procent av företagen räknar dessutom med negativa indirekta effekter på den egna verksamheten.

Det är bara att hoppas på att så få av Trumps alla tullhot som möjligt genomförs i praktiken. Oavsett vilket går det utan tvekan att konstatera att sju decennier av globala handelsliberaliseringar med Trump pausas eller i värsta fall reverseras. ■

Bild 8. Hur tror ni att ert företag skulle påverkas direkt och indirekt av amerikanska importtullar från EU på 10-20 procent?

Vi tror företaget skulle påverkas... Indirekt påverkan kan handla om att det globala "ekosystemet" inom en bransch förändras i positiv eller negativ riktning för ett enskilt företag när handelshinder införs. Endast företag med export till USA idag har svarat på frågan om direkt påverkan. Omsättningsbaserat, exporterade 74 procent av företagen till USA. Källa: IKEM

	Plast/gummi		Läkemedel		Kemi/raffinaderi		IKEM totalt	
	Direkt	Indirekt	Direkt	Indirekt	Direkt	Indirekt	Direkt	Indirekt
Starkt negativt	60%	47%	0%	3%	0%	0%	6%	13%
Negativt	13%	34%	3%	96%	98%	45%	29%	63%
Neutralt	27%	8%	97%	1%	2%	34%	65%	9%
Positivt	0%	10%	0%	0%	0%	0%	0%	10%
Starkt positivt	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

IKEM:s konjunkturbarometer

IKEM:s medlemsföretag verkar inom det breda spannet av plast-, gummi-, kemi- och läkemedelsproduktion. Branschens totala förädlingsvärde uppgår till en femtedel av den totala industriproduktionen i Sverige. Exportvärdet var 475 miljarder kronor 2022. Samtliga redovisade svar, där annat ej anges, från konjunkturenkäten är omsättningsviktade med företagets omsättning. Konjunkturbarometern sammanställs av Carl Eckerdal, chefekonom och redovisas för varje kvartal.

Har du frågor om Konjunkturbarometern?

Kontakta gärna Carl Eckerdal, chefekonom på carl.eckerdal@ikem.se eller 070-497 11 98.

Prenumerera på Konjunkturbarometern

Prenumerera på Konjunkturbarometern på ikem.se/konjunkturbarometern eller skicka ett mejl till nyhetsbrev@ikem.se